

Kankaanpään kaupunki
kirjaamo.kaupunkisuunnittelu@kankaanpaa.fi

Viite Lausuntopyyntö 21.6.2023

Aihe Kankaanpää, Marjakeitaan tuulivoimapuiston osayleiskaava, luonnos

Kankaanpään kaupunki on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa Marjakeitaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan luonnoksesta. Kaava-alueen pinta-ala on n. 2900 hehtaaria ja se sijaitsee Kankaanpään kaupungin pohjoisosassa n. 5 km etäisyydellä Honkajoen taajamasta luoteeseen. Isojoen keskustaajamaan on matkaa n. 9,5 km.

Kaavan tarkoituksena on mahdollistaa enintään 24 tuulivoimalan rakentaminen suunnittelualueelle, voimaloiden kokonaiskorkeus voi olla enintään 300 metriä. Hankkeesta vastaavana toimii Neon Renewables Finland Oy. Osayleiskaava laaditaan siten, että siihen perustuen tuulivoimaloille on mahdollistaa hakea suoraan rakennuslupaa. Kaava-alueen halki kulkee sekä Fingrid Oyj:n 400 kV että 110 kV voimajohtolinjat, joten tuulivoimapuisto liitetään valtakunnanverkkoon suoraan alueelle rakennettavan sähköaseman kautta. Voimaloiden ja sähköaseman lisäksi suunnittelualueelle sijoittuu tarvittavaa tieverkostoa ja maakaapeleita. Samanaikaisesti osayleiskaavan laatimisen kanssa on käynnissä tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Satakunnan Museo on antanut hankkeen YVA-ohjelmasta lausunnon 21.6.2021. YVA-ohjelmassa oli voimalasijoittelun osalta arvioitavana kaksi eri toteuttamisvaihtoehtoa. Parhailtaan nähtävillä ja lausunnolla olevassa YVA-selostuksessa on vaihtoehtojen määrä kasvatettu kolmeen, jossa VE1 käsittää 24 voimalaa, VE2 enintään 18 voimalaa ja VE3 koostuu maakuntakaavarajan alittavasta voimalamäärästä (9 voimalaa). Voimaloiden korkeus on kasvanut YVA-ohjelman jälkeen 275 metristä enintään 300 metriin.

Osayleiskaavaluonnos on laadittu hankevaihtoehto VE1 mukaisesti 24:llä voimalalla. Sähkönsiirron osalta YVA-selostuksessa on tarkasteltavana kolme vaihtoehtoa, joista kaksi (VE1B ja VE1C) sisältyy osayleiskaavaluonnokseen.

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja. Satakunnan maakuntakaavassa suunnittelualue sijoittuu luontomatkailun kehittämisvyöhykkeelle (mv3). Aluetta ei ole osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 (2016), jossa ohjataan maakunnallisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa Satakunnan alueella.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019) Marjakeitaan alueen eteläosa on osoitettu aurinkoenergian tuotannon kehittämisen kohdealueena.

Suunnittelualue ei sijoitu mihinkään Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettuun valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön tai maisema-alueelle. Kuitenkin vaihtoehdossa 1 suunnittelualueen lähimmistä voimaloista alle 7 kilometrin päässä sijaitsee useita maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä tai maisema-alueita, joista lähimmät sijoittuvat alle 1,5 km etäisyydelle esitetyistä voimalapaikoista (Karvianjokilaakson kulttuurimaisema sekä Rakennuskoski-Jyllinkoski kulttuurimaisema). Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin liittyy suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Hankkeen vaikutusalueella olevat kulttuuriympäristöt sekä maisema-alueet sekä näiden kuvaukset on huomioitu kaavaselostuksessa kattavasti. Myös hankkeen vaikutuksia on arvioitu havainnekuvia käyttämällä, joskin voimaloilla tulee olemaan maisemallista vaikutusta lentoestevalojen myötä myös pimeään aikaan. Myös eri sähkönsiirtovaihtoehdot tulisi huomioida maisemallisten vaikutusten arvioinnissa. Hankkeen YVA-menettely on edelleen kesken (YVA-selostus nähtävillä 17.8.-12.10.2023). Satakunnan Museo ottaa vaikutusten arviointiin tarkemmin kantaa YVA-selostuksen lausunnon yhteydessä.

Satakuntaliitto on omassa lausunnossaan (6.9.2023) todennut, että hanke ei ole Satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 tavoitteiden mukainen. Kaavaselostuksessa todetaan, että,

että hankkeen maisemalliset vaikutukset olemaan paikoin huomattavatkin lähimpiin maakunnallisesti merkittäviin arvoalueisiin nähden. Lähimmät kulttuuriympäristö- ja maisema-alueet, kuten Karvianjoen kulttuurimaisema, perustuvat arvoiltaan mm. avoimeen jokivarsimaisemaan sekä rantapeltoihin. Kuten YVA-selostuksessakin osoitetaan, koko hankealue sijoittuu niin lähelle näitä arvoalueita, että toteutuessaan voimat tulevat olemaan avoimessa maisemassa huomiota herättävä elementti. Kaavaselostuksessa todetaan, että maisemavaikutusten lieventävänä seikkana voidaan pitää maisemassa jo näkyviä tuulivoimaloita. On kuitenkin huomioitava, että uusien voimaloiden rakentaminen alueelle tulee entisestään voimistamaan tätä haittavaikutusta. Tämän vuoksi yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa tulee arvioida kattavasti.

Kaavaluonnos on laadittu VE1 mukaisesti, jossa toteutettaisiin 24 voimalaa. Satakunnan Museo näkee hankkeen toteutumisen tässä mittakaavassa ongelmallisena. Etenkin itäisimmät voimat tulevat lähtökohtaisesti erottumaan hyvin selkeästi ja vaikuttamaan merkittävästi varsinkin lähimpien maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden näkymissä.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Marjakeitaan tuulivoimapuiston suunnittelualueella toteutettiin vuonna 2021 arkeologinen inventointi (Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu / FM Jaana Itäpalo ja FM/MA Hans-Peter Schultz). Ennen inventointia alueelta ei tunnettu muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Selvityksen aikana paikallistettiin kaksi muinaisjäännöstä: Rakennuskangas 1 ja Rakennuskangas 2 tervahaudat (muinaisjäänösrekisterissä tunnuksilla 1000047053 ja 1000048085). Lisäksi tunnistettiin kaksi kulttuuriperintökohteeksi arvotettua jäännöstä: Käkelä -niminen kiviaita sekä Marjasaari -niminen rajamerkki (muinaisjäänösrekisterissä 1000048087 ja 1000048086). Muinaisjäännökset ja kulttuuriperintökohteet on esitelty kaavaselostuksessa. Kaavakartalle muinaisjäännökset on merkitty kohdemerkinnällä sm. Merkinnät ja niihin liittyvä määräys ovat oikeanlaiset. Rakennuskangas 1 on jäämässä voimajohtokäytävän alueelle, mikäli linjausvaihtoehto VE1B valitaan toteutettavaksi. Linjaus on mahdollinen, kunhan tervahauta huomioidaan pylvässuunnittelussa, merkitään maastoon rakennustöiden ajaksi ja huomioidaan jatkossa myös puustoa linjalta raivattaessa.

Selvityksessä tunnistettuja kulttuuriperintökohteita ei ole merkitty kaavakartalle. Ne kuitenkin sijaitsevat hyvin lähellä rakennettavia alueita, Marjasaaren rajamerkki jopa

keskellä tuulivoima-aluetta. Kulttuuriperintökohteet tulisikin merkitä kaavaan kohdemerkinnällä (esimerkiksi kp tai k) ja huomioida rakentamisen aikana. Niihin liittyvä määräys voi esimerkiksi olla muotoa: *Muu kulttuuriperintökohde. Alueella olevat historialliset rakenteet on säilytettävä.*

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo, Daniel Nagy, Susanna Roslöf, Anne Nummela
Museovirasto7kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä